

## Warsztaty dla nauczycieli szkół muzycznych - Konin 2.12.17

Joanna Tomkowska- PSM I i II st. w Olsztynie

joanna.tomkowska@gmail.com

### Klasa I- Wprowadzenie i utrwalenie wartości rytmicznych: ćwierćnuty, ósemki, szesnastki

- Przywitanie.
- Wyliczanka

*Deszczyk pada, słońce świeci,  
czarownica masło kleci.  
Co ukleci, wnet zajada,  
myśli, że to czekolada.  
Nagle wszystko się skończyło  
bo się w chlebek zamieniło.*

- nauka wierszyka w formie echa
- mówienie wiersza ze zmianami dynamiki i wysokości dźwięku

- Rozpoznawanie kierunku linii melodycznej:

a) - Do, re, mi, fa, sol- stanąć na baczność  
- Sol, fa, mi, re, do- położyć się na podłodze

b) - Do, re, mi- stanąć na baczność  
- Mi, re, do- położyć się na podłodze  
- Re, re, re- 3 razy skoczyć w miejscu  
- Sol, la, sol- spojrzenie w górę  
- sol, fa, sol- spojrzenie w dół

- Zagadki rytmiczne ze słowami słowami: **chleb, masło, czekolada**

a) przy fortepianie- nauczyciel pokazuje na rysunki z w/w przedmiotami, uczniowie wypowiadają ich nazwy w stałym pulsie: chleb- ćwierćnuta, masło- ósemki, czekolada- szesnastki

b) po całej sali- dzieci poruszają się swobodnie po całej sali, na sygnał rytmiczny wykonują:  
masło- klaskanie  
chleb- skoki obunóż  
czekolada- drobny bieg na palcach

- Zastąpienie słów wartościami rytmicznymi

Nauczyciel pokazuje dzieciom karteczki z wartościami rytmicznymi, dzieci wypowiadają odpowiednie w/w słowo, zachowując puls.

- Kłótnia produktów:

Dzieci podzielone na 3 grupy- każda grupa, to inny produkt spożywczy: I- chleb, II masło, III-

czekolada. Każda grupa skanduje swój rytm w dynamice forte. Nauczyciel- Dyrygent pokazuje, która grupa się odzywa.

W pewnym momencie, zgodnie ze wskazaniem dyrygenta, wszyscy milkną a nauczyciel wypowiada rytmizowany tekst:

***Nie kłóćcie się proszę, bo kłótni nie znoszę!***

- Orkiestra rytmiczna.

Dzieci podzielone na 3 grupy- każdej grupie przyporządkowany jest określony rodzaj instrumentu i wartość rytmiczna:

I- bębny- ćwierćnuty

II- klaweszy- ósemki

III- grzechotki- szesnastki

Grupa, która usłyszy swoją wartość grana na fortepianie- wstaje i gra; pozostali muszą usiąść.

- Zapis grupy 4 szesnastek na tablicy.
- Realizacja krokami z taktowaniem
- Jaki to rytm?

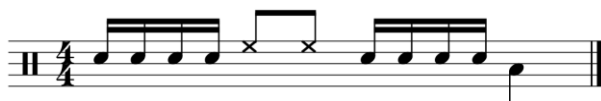
Nauczyciel gra na bębnie jednotaktowy rytm złożony z ćwierćnut, ósemek i szesnastek.

a) dzieci odgadują, jakie słowa się pod nim ukryły a jedna osoba układa na podłodze usłyszany rytm przy pomocy pomocy karteczek z wartościami rytmicznymi. Pozostałe dzieci klaszcząc sprawdzają rytm.

b) wybrane dziecko układa rytm a inne wykonuje go na bębnie

- Ostinato gestodźwięków:

klaskanie  
uda  
tupanie



- Wyliczanka i gestodźwięki:

- a) z podziałem na dwie grupy- I grupa wypowiada wyliczankę, II grupa wykonuje ostinato  
 b) indywidualnie- każdy uczeń wykonuje ostinato jednocześnie wypowiadając tekst wyliczanki

## Klasa II- Wprowadzenie grup szesnastkowych: ósemka- dwie szesnastki, dwie szesnastki- ósemka- lekcja z uczniami klasy II



### Rytm

- wykonanie w parach z gestodźwiękami (szesnastki- naprzemienne klepanie dłońmi o kolana, ósemki- klaskanie o dłonie swoje lub partnera, ćwierćnuta- tupnięcie)
- wykonanie w parach ustawionych w dużym kole; na końcu, na ćwierćnutę zwrot w przeciwnym kierunku- zmiana pary
- Zagadki rytmiczne w oparciu o ósemki i szesnastki:

a)reagowanie na ósemki- ti ti (klaskanie) oraz na szesnastki- ti ri ti ri (klepanie dłońmi na przemian o kolana)- przykłady grane przez nauczyciela na fortepianie

b)dojście do grupy: ósemka i dwie szesnastki oraz dwie szesnastki i ósemka, poprzez skracanie długości fragmentów ósemek i szesnastek

- analiza rytmu wierszyka "Ale pada"
- wykonanie krokami bez i z taktowaniem
- wykonanie za pomocą gestodźwięków w kanonie (w zapisie nutowym II b)
- zapis rytmu

### Rytm i melodia

- odczytanie melodii piosenki z nut- analiza melodii
- śpiewanie piosenki ze słowami
- śpiewanie w kanonie (w zapisie nutowym-II a)
- transpozycja do tonacji F- dur

### Tańczymy Labada- taniec

- wykłaskanie rytmu
- analiza i zapis
- wykonanie kropkami z taktowaniem

Klasa IV- gama d moll eolska; takty ósemkowe

# Wiej wietrze

kanon 4- głosowy

sl. Joanna Wiśniewska

Joanna Tomkowska

1 Dm C Dm 2 Dm C Dm

Wiej wie - trze wiej! Lej desz - czy - ku lej!

3 Dm C Dm 4 Dm C Dm

5 Gdy sza - re drze - wa ko - ty - sze wiatr, to je - sie - ni jest znak.

ksylofon

flet lub metalofon

bębenek

marakasy

tamburyn

1. „pudełka
2. ”zagadki rytmiczne w takcie 3/8
4. śpiewanie gamy a moll w odmianach, pokazywanie dłonią półtonów
5. rozpoznawanie odmian gamy molowej w ruchu: tworzenie przy pomocy ciała pierwszej litery gamy, tzn: N, H, D, M
6. wprowadzenie gamy d moll eolskiej naturalnej poprzez budowanie 3> od f1; zapis na tablicy
7. Odczytanie melodii piosenki z dźwięków gamy na pięciolinii
8. tworzenie ruchu do piosenki w 2 lub 4 grupach lub gotowy układ ruchowy:

Ustawienie w kole, twarzą do środka. Każda osoba trzyma w dłoniach szyfonową chustkę. Wszyscy odliczają kolejno do czterech- w ten sposób powstaje podział na 4 głosy, wg kolejności:

1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4, itd.

-takty 1-2- 4 ruchy kołysania na boki z jednoczesnym machaniem chustą

-takty 3-4- obrót wokół własnej osi czterema krokami

-takty 5-6- cztery kroki do środka koła; na czwarty wymach chustą do góry

-takty 7-8- powrót czterema krokami do tyłu, na linię koła

9. zaśpiewanie w kanonie z ruchem

10. dodanie orkiestry

11. transpozycja melodii do tonacji e moll

**Klasa I- utrwalenie wartości rytmicznych i nut c1-a1. Inhibicja- incytacja. Aktywne słuchanie muzyki. Improwizacja ruchowa**

### Zajączki

#### Kukielki- supelki

*To nie są żadne czary, żebyście o tym wiedzieli!*

*Bierzemy chustkę z papieru albo kawałek flaneli...*

*chwytamy ją za rogi- wiążemy supel, jak się patrzy,*

*i już wesoly zajączek wyskoczył na „raz, dwa, trzy!” (Maria Kownacka)*

- utworzenie pacynki- zajączka z papierowej serwetki.
- na przerwę w muzyce witanie się z innymi zajączkami
- Skoki, słuchy- inhibicja- incytacja

Uczestnicy poruszają się swobodnie po sali przy akompaniamencie. Kiedy usłyszą trąbkę, przerażone zatrzymują się w bezruchu. Na podane hasło poruszają określoną częścią ciała:

„skoki”- nogi

„słuchy”- uszy (pokazują ręce)

„omyk”- ogonek

„trzeszcze”- oczy

„strugi”- zęby

„turzyca”- sierść

- Można stosować po dwa hasła jednocześnie- wówczas jeszcze bardziej ćwiczymy koncentrację, podzielność uwagi oraz umiejętność uniezależnienia ruchów od siebie

- Siedzi sobie zając



*Siedzi sobie zając pod miedzą a myśliwi o tym nie wiedzą.  
Jak zając trąbkę usłyszy, ucieka, aż się zadyszy. Hop, sa, sa, do lasa! /2x*

*Ucieka zajączek do lasu, a myśliwi za nim, hu, hu, hu.  
Ty zajączku nie trać czasu, ty zajączku myk do lasu. Hop, sa, sa, do lasa! /2x*

- Taniec przy piosence:

I część zwrotki- cwał boczny w parach po okręgu, ujęcie łódeczkowe.

II część zwrotki- pary stoją naprzeciw siebie i uderzają na przemian w swoje dłonie i w dłonie pary ( 4 razy) Na słowa „hop sa sa- 3 wyskoki do góry, „do lasa”- 3 tupnięcia

- Orkiestra rytmiczna

I grupa- ósemki- marakasy

II grupa- ćwierćnuty- bębenki

III grupa- półnuty- małe talerzyki

- Śpiewanie melodii piosenki solmizacją z taktowaniem
- Zapis melodii z pamięci
- Brrr, jak zimno! Aktywne słuchanie muzyki (A. Mozart- Symfonia 40 g- moll, wyk. Swingle singers)

Utwór składa się z następujących fragmentów: /a, b, a, b/ 2x, /c, c, a, b/2x, b, b, d, e, f

-a, c- fragmenty do ułożenia w grupach

-b- „brr, brr, brr”

-d- oklepywanie lub pocieranie całego ciała,

-e- 3 uderzenia o klatkę piersiową, 3 o brzuch, 3 o uda, 3 o łydki.

-f- bieganie po całej sali lub po linii koła.

- Wysłuchanie utworu w wersji orkiestrowej
- Wesoły zając. (R. Schumann- „Wesoły wieśniak”- aranżacja Marek i Wacek)

Układanie teatrzyku kukielkowego do muzyki w grupach.

## Wykorzystanie rekwizytów na lekcjach rytmiki w klasach I-III- rozwijanie wyobraźni

### Baławanki i śnieżynki

- Rozdanie małych watek za plecami uczestników. Rozmowa o właściwościach przedmiotu trzymanego za plecami
- Różne nietypowe zastosowania przedmiotu
- Propozycje zabawy z watką. „To co ja!”
- Ćwiczenia oddechowe z użyciem watek- np. dmuchanie na watkę leżącą na jednej dłoni, łapanie drugą ręką
- Układanki na podłodze odzwierciedlające artykulację legato i staccato
- Układanki odzwierciedlające słyszany trójdzwięk:

-dur- bałwanek z trzech watek na środku sali

-mol- bałwanek z trzech watek pod ścianą przy kaloryferze

- trójdzwięk zagrany melodycznie-jw, ale watki ułożone oddzielnie

- Improwizacja ruchowa przy muzyce w parach, z watką trzymaną na szyfonowej apaszcze- tańczyć tak, by wotka nie spadała. (Danses for harp and orchestra- 2. Dance profane- C. Debussy)
- Przeciwiństwa. Śnieżynki i Bałwany- improwizacja ruchowa do muzyki (bez rekwizytu).

(H. Zimmer- Best friends/J. Dussek- Rondo z sonaty c - mix)

Uczestnicy podzieleni na dwie grupy: I grupa to płatki śniegu, II grupa to bałwany. Płatki śniegu i Bałwany poruszają się po całej sali ale tylko na swoją muzykę- na inną zamierają w bezruchu. Płatki śniegu poruszają się lekko i miękko, a bałwany ciężko i twardo. Po jakim czasie następuje zamiana.

- Odczytanie melodii piosenki „Bałwanek” przy pomocy drabinki dźwiękowej- śpiew solmizacją.
- Zaśpiewanie piosenki.
- Zabawa inhibicyjno- incytacyjna

Uczestnicy poruszają się swobodnie po sali w rytm muzyki. Na określone wartości rytmiczne wykonują następujące czynności:

- ósemki- tańczą lekko jak śnieżynki

- ćwierćnuty- klaszczą

- półnuty- idą ciężko jak bałwany

- całe nuty- klaszczą w ręce na akcent i zataczają dłońmi przed sobą duże koło (mogą jednocześnie wypowiadać słowa „taka kula”

- Zabawa przy piosence jako utrwalenie piosenki

Dzieci wybierają spośród siebie jednego bałwanika a następnie tworzą koło wiązane. Kółko

porusza się wokół bałwanka, który stoi w środku i ilustruje ruchem oraz gestem treść piosenki. Na końcu wybiera sobie jedną osobę, z którą tańczy w rytmie poleczki w czasie przygrywki. Pozostali klaszczą zgodnie z pulsem.

## Bałwan

kanon 2-głosowy

sł. Katarzyna Kiklewicz

Katarzyna Kiklewicz  
Joanna Tomkowska

1 2

Na pod - wór - ku bał - wan stał, bar - dzo du - żą gło - wę

4

miał. O - czy, czar - ne dwa wę - giel - ki, nos z mar - chew - ki nie za wiel - ki

7

i tak so - bie stał i tak so - bie stał.

– Wykonanie piosenki w kanonie 2-głosowym

– Orkiestra:

- melodia piosenki - dzwonki diatoniczne
- ostinato I: 2 ćwierćnuty, 4 ósemki - marakasy
- ostinato II: 1 półnuta, 2 ćwierćnuty - bębny
- ostinato III: cała nuta - talerz uderzany filcową pałeczką

### Układy choreograficzne do muzyki klasycznej- od ogółu do szczegółu

#### A. Vivaldi- Cztery pory roku- „Zima” cz. II

Dzieci ustawione w czterech kółkach wiązanych, w czterech rogach sali



*Śnieg biały pada i pada  
lecą z nieba białe płatki.*

*Bielutko jest wszędzie,  
cichutko jest wszędzie,  
mięciutko jest wszędzie,  
puszyście, srebrzyście jest wszędzie.*

*Bo pada śnieg, bo pada śnieg,  
bo pada śnieg, bo pada, pada.*

*Bo gwiazdki tańczą i wirują- pada śnieg-  
w górze*

Wszystkie koła krążą na palcach

Dzieci z I koła kucają

II koło kuca

III koło kuca

IV koło kuca

Wstaje kolejno IV i III koło

Wstaje kolejno II i I koło

Wszystkie dzieci kręcą się wokół własnej osi, ręce

*Śnieg biały pada i pada,  
lecą z nieba białe płatki,  
lecą z nieba białe płatki.*

*Bielutko jest wszędzie  
cichutko jest wszędzie  
puszyście, srebrzyście jest wszędzie.*

*A śnieg pada, pada, pada, pada, pada*

*A śnieg pada, pada, pada, pada, pada  
pada, pada, pada, pada śnieg.*

Wszystkie koła krążą

I koło kuca

II koło kuca

III i IV kucają jednocześnie.

Wstają równocześnie IV i III koło

Wstają równocześnie II i I koło

Wszystkie dzieci wirują a na końcu kucają.

### „The Peter Pan Overture” z filmu „Marzyciel” J. Kaczmarek

Takt 6/8

Uczestnicy ustawieni parami, kucają bokiem do publiczności, trzymają między sobą białe, zwiewny materiał, np. organzę

Wstęp:

Takty 1-4- wstaje I grupa

Takty 5-7 wstaje II grupa.

Cz. A:

Takty 1-2- 4 kołysania materiałem (do i od publiczności)

Takt 3- 2 ruchy „podrzucenia” ( bez podrzucania) materiału do góry

Takt 4-5- podbiegnięcie do siebie,

Takt 6-7- odbiegnięcie od siebie, jw.

Takt 8- 2 kołysania

Takt 9= takt 3

Takty 10-11=4-5

Cz. B:

Takty 1-4- jedna para tańczy improwizowany taniec do mel. fletu, a pozostali lekko się

kołyszą.

(Osoby z pary mogą np. Biec jedna za drugą)

Takty 5-6- druga para tańczy, pozostali obracają się w parach

Takty 7-8- trzecia para tańczy, pozostali obracają się w parach

Cz. C:

Takty 1-4 Jedna osoba tańczy w miejscu, a druga ją okrąża owijając „kołderką”

Takty 5-6 – odwijanie

Takty 7-10- obroty par

Takt 11- ponowne ustawienie się bokiem do widowni

Cz. A

Powtórzenie cz. A. Na końcu podrzucenie materiału do góry

**Walking in the air**-Lot do krainy Świętego Mikołaja z bajki „Bałwanek” (Howard Blake),  
wyk Choirboys

Zagadnienie: gama a moll naturalna (oryginalne nagranie w gamie d- moll); przedtakt;  
trichordy

Am G Dm Am

8 1. 2. C Am F Dm Am

*Spacerujemy w powietrzu, unosimy się po księżycowym niebie*

*daleko niżej, ludzie śpią, gdy lecimy*

*Trzymam się bardzo mocno, jadę po nocnym granacie*

*Widzę, że mogę latać jeszcze wyżej razem z tobą*

*Suniemy w powietrzu, płyniemy po zamrożonym niebie*

*dryfujemy ponad górami mknącymi w lodowej przestrzeni*

*Trzymam się bardzo mocno, śmigam po nocnym granacie*

*Widzę że mogę latać jeszcze wyżej razem z tobą*

Taniec z białym frędzlami i białymi chusteczkami:

Takt 4/4

Ustawienie w dwóch kołach, po dwóch bocznych stronach sali w przysiadzie, osoby z jednej grupy mają w dłoniach białe zwiewne szale, z drugiej grupy białe frędzle. Wstęp-

przeczekać

### Cz. A

Takty 1- 8- „1” obiegają całe koło nr 2 „gęsiego” i wracają na miejsce; na końcu kucają.  
takty 9-16 - 2 obiegają całe koło nr 1 „gęsiego” i wracają na miejsce; na końcu kucają.

### Cz. B

takty 17-20- „1” i „2” na zmianę unoszą swoje rekwizyty do góry (w sumie każdy 2 razy), na końcu wszyscy wykonują cztery machnięcia rekwizytem.

### Cz. A'

„1” i „2” biegną gęsiego za osobą prowadzącą po linii ósemki, potem wracają na swoje miejsce.

### Cz. C

- wszyscy stoją zwrócenii twarzą do środka koła: wymach do środka, do tyłu, obrót z rękoma uniesionymi do góry/2x.

### Cz. A''

„1” i „2” biegną gęsiego za osobą prowadzącą po linii ósemki, na końcu tworzą dwa koła współśrodkowe.

Cz. B'- „1” i „2” na zmianę unoszą swoje rekwizyty do góry ( po 3 razy), na końcu wszyscy wykonują cztery machnięcia rekwizytem.

Cz. C'- wymach do środka, do tyłu, obrót z rękoma uniesionymi do góry/2x (ostatnie obroty dłużej)

Cz. A- wszyscy dookoła sali.

Na końcu dwie grupy rozdzielają się, rozbiegają na 2 strony, machają na pożegnanie i odchodzą.

Dm C Gm Dm

8 1. 2. F Dm B Gm Dm

### Pata pata pam- utrwalenie gamy a moll harmonicznej

- Taniec w parach

Cz. A- przechodzenie par nieparzystych pod bramkami utworzonymi przez pary parzyste a następnie odwrotnie- 3 razy

### Cz. B

- obrót par w małych kółeczkach- 8 kroków
- 4 korki do środka koła, 4 kroki do tyłu
- obrót dookoła własnej osi- 4 kroki
- 4 klaśnięcia



CZ. B- *W dzień Bożego Narodzenia na bębenku graj, dla małego Króla graj,  
pata pata pam, pata pata pam, grajmy pięknie, póki czas, bo radości nastał czas!*

Pachelbel – Kanon

Życzę radości z wypełniania misji bycia nauczycielem